

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

P r i s h t i n ë , 2 0 1 4

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

BOTUES ©Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
Departamenti i Sistemit të Pagesave
33 Garibaldi, Prishtinë 10000
Tel: ++381 38 222 055
Fax: ++381 38 243 763

FAQJA E INTERNETIT www.bqk-kos.org

ADRESA ELEKTRONIKE paymentsystems@bqk-kos.org

Departamenti i Sistemeve të Pagesave

Sistemi i Pagesave

Një prej funksioneve parësore të BQK-së është funksionimi i një sistemi efikas, të sigurt dhe të qëndrueshëm të pagesave ndërbankare në vend, si shtyllë kyçe e infrastrukturës financiare.

Gjatë vitit 2013, Sistemi Ndërbankar i Pagesave është karakterizuar me qëndrueshmëri, siguri dhe efikasitet të lartë ndëroperues, duke realizuar kliringun dhe shlyerjet me kohë dhe në pajtim me standardet dhe procedurat përkatëse. Po ashtu, Regjistri i Poseduesve të Llogarive Bankare ka funksionuar mirë dhe kemi bërë progres në përmirësimin e aplikacionit dhe rritjen e qasjeve të përdoruesve të Këshillit Gjyqësor të Kosovës, duke përfshirë të gjitha degët në vend.

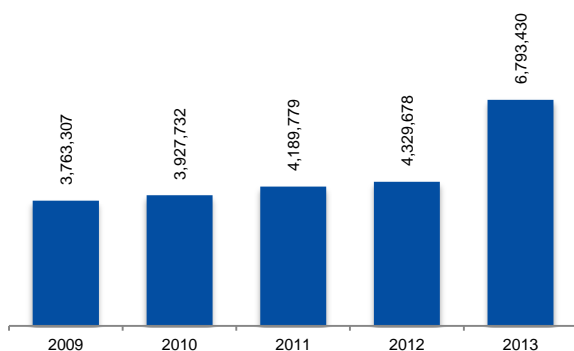
Një ndër aktivitetet me rëndësi në fushën e sistemeve të pagesave gjatë vitit 2013 ishte miratimi i Ligjit për Sistem të Pagesave, si dhe rishikimi dhe harmonizimi i rregullativës përcjellëse, duke përforcuar kompetencat mbikëqyrëse të sistemit të pagesave dhe infrastrukturës së tregut në industrinë bankare. E arritur tjetër me rëndësi është edhe realizimi i projektit të pagave për shërbyesit e administratës publike dhe projektit të pensioneve për të gjitha kategoritë e skemave sociale të Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale.

Operimi i Sistemit Elektronik të Kliringut Ndërbankar

Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar (SEKN), i cili aktualisht është sistem i vetëm ndërbankar i pagesave në vend, funksionon si një sistem hibrid i cili mundëson procesimin ndërbankar të një sërë instrumentesh të pagesave.

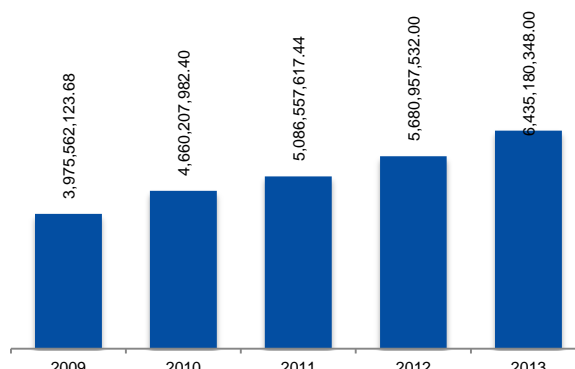
Gjatë vitit 2013 u shënuan rritje në vëllim dhe vlerë të transaksioneve të SEKN-së, u bë avancim i mëtejshëm i sistemit dhe është funksionalizuar pjesëmarrja e “IS Bank” në SEKN që gjatë këtij viti filloi së operuari në Kosovë.

Figura 72. Numri i transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2014)

Figura 73. Vlera e transaksioneve në SEKN

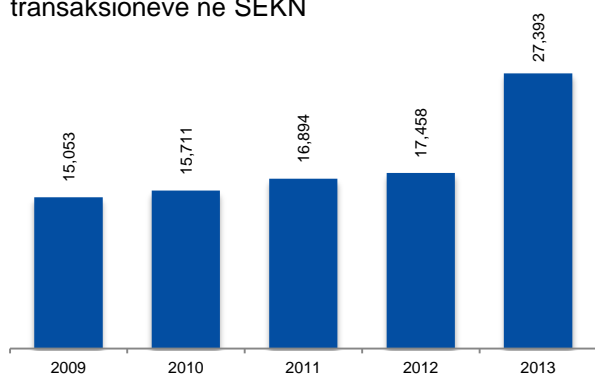

Burimi: BQK (2014)

Gjatë këtij viti, në SEKN janë procesuar rreth 6.8 milionë transaksione me vlerë totale prej afërsisht 6.4 miliardë euro.

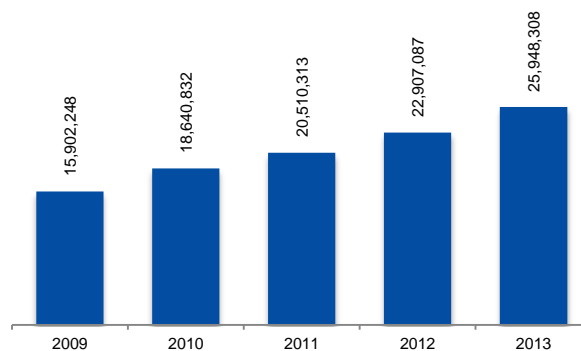
Rritja e vazhdueshme në vëllim dhe vlerë të transaksioneve ndërbankare të SEKN-së pasqyron rritjen relative të pagesave pa para të gatshme dhe rritjen e besueshmërisë në sistemin bankar. Sikurse viteve të mëparshme, në vitin 2013, rritja vjetore si e vëllimit ashtu edhe e vlerës së transaksioneve të SEKN-së ishte e dukshme.

Figura 74. Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2014)

Figura 75. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2014)

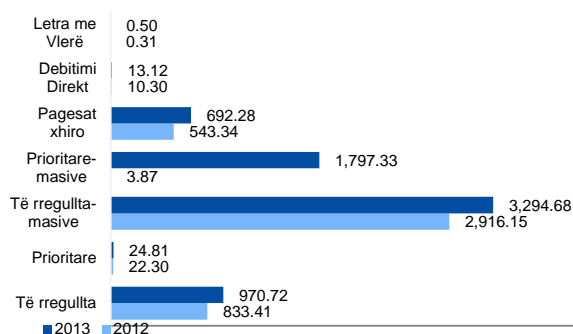
Krahasuar me transaksionet e SEKN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve është rritur për 56.9 përqind dhe vlera e transaksioneve është rritur për 13.28 përqind. Rritja e transaksioneve të SEKN-së mund të shihet edhe nga të dhënat mesatare ditore. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve të SEKN-së në vitin 2013 ishte 25.9 milionë euro, krahasuar me rreth 22.9 milionë euro në vitin 2012. Ndërsa, mesatarja e transaksioneve ditore të SEKN-së në vitin 2013 ishte afër 27.4 mijë,

krahasuar me rreth 17.5 mijë në vitin 2012, që konsiderohet rritje e madhe krahasuar me vitin e kaluar. Nga një këndvështrim më afatgjatë, vërehet se SEKN-ja gjatë këtij viti ka pasur qarkullimin më të lartë që prej fillimit të operimit të sistemit.

Ndër faktorët që kanë ndikuar në rritjen e numrit të transaksioneve të SEKN-së ishte procesimi i pagave të shërbyesve të administratës publike, si dhe pagesave për kategoritë e skemave sociale të Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale përmes SEKN-së. Ndërsa, në rritje të vlerës kanë ndikuar kryesisht transaksionet e letrave me vlerë.

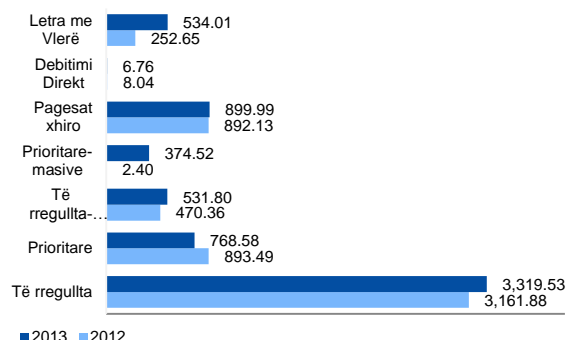
Në kuadër të SEKN-së realizohen disa kategori të veçanta të pagesave, si: pagesat e rregullta (individuale dhe masive), pagesa prioritare (individuale dhe masive), Kos-Giro, Debitimi Direkt si dhe shlyerjet e letrave me vlerë. Nivelet e vëllimeve dhe vlerave të këtyre kategorive të pagesave për vitet 2012 dhe 2013 janë të paraqitura në figurat në vijim.

Figura 76. Vëllimi vjetor i transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre (në mijëra)

Burimi: BOK (2014)

Figura 77. Vlera vjetore e transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre (në milionë)

Burimi: BOK (2014)

Pagesat e rregullta (individuale dhe masive) përbëjnë rreth 62.79 për qind të vëllimit dhe rreth 59.84 për qind të vlerës së transaksioneve të SEKN-së.

Transaksionet Kos-Giro përfaqësojnë një lloj të veçantë të transaksioneve të rregullta që po ashtu procesohen përmes sesioneve të kliringut dhe shlyhen në baza neto. Transaksionet Kos-Giro janë të destinuara për arkëtimet e standardizuara dhe të automatizuara të entiteteve të mëdha faturuese. Gjatë vitit 2013 numri i pagesave Kos-Giro është rritur për 27.4 për qind, ndërsa vlera e tyre shënoi rritje prej rreth 1 për qind.

Transaksionet prioritare (urgjente) procesohen dhe shlyhen menjëherë gjatë orarit të punës në baza bruto. Ngjashëm me transaksionet e rregullta,

transaksionet prioritare kanalizohen përmes SEKN-së ose si transaksione individuale ose si transaksione masive. Ato ende përfaqësojnë një pjesë të vogël të transaksioneve të gjithmbarshme të SEKN-së. Në vitin 2013, sa i përket vëllimit, ato përfaqësuan më pak se 1 përqind të transaksioneve, ndërsa sa i përket vlerës, ato përfaqësuan mbi 11.94 përqind të transaksioneve. Ky lloj vazhdon të përdoret kryesisht për kryerjen e pagesave urgjente dhe të atyre me vlera më të mëdha.

Debitimi Direkt si instrument dhe skemë e re e pagesave në Kosovë ende nuk është duke u përdorur në atë masë sa mënyrat tjera të pagesave, kështu që, gjatë vitit 2013, ky lloj i transaksioneve përfaqësonte në total më pak se 1 përqind të vëllimit dhe vlerës së transaksioneve të SEKN-së.

Referuar vlerës së përgjithshme të transaksioneve të shlyera në SEKN, gjatë vitit 2013 vlera e përgjithshme ka qenë 6,435,180,448 €, ku tri institucionet e para me vlerë më të madhe të transfereve të iniciuara zënë 65.46 përqind të vlerës së përgjithshme, ndërsa të gjitha institucionet tjera zënë 34.54 përqind. Sa i përket numrit të transfereve të iniciuara, nga numri i përgjithshëm i tyre 6,793,431, tri institucionet e para me numër më të madh të transfereve të iniciuara zënë 56.10 përqind të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjithë institucionet tjera zënë 43.9 përqind. Një pasqyrë e detajuar e treguesve të përqendrimit të pjesëmarrjes së institucioneve më aktive në SEKN gjatë vitit 2013, kundrejt totalit të aktivitetit në këtë sistem, është paraqitur në tabelën 16.

Tabela 16. Treguesit e përqendrimit për transaksionet e iniciuara/dërguara në SEKN

Sistemi SEKN	Vëllimi	Vlera
3 banka	56.10%	65.46%
6 bankat tjera	43.90%	34.54%
Totali	6,793,431	6,435,180,448

Burimi: BQK (2014)

Sa i përket transfereve të pranuar, tri institucionet me vlera më të mëdha të transfereve të pranuar zënë 67.14 përqind të shumës së përgjithshme, ndërsa gjithë institucionet tjera zënë 32.86 përqind. Ndërsa nga numri i përgjithshëm i transfereve të pranuar, tri institucionet e para zënë 72.58 përqind të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjitha institucionet tjera 27.42 përqind. Thesari në Ministrinë e Financave është ndër pjesëmarrësit më të mëdhenj për transaksionet e pranuar nga SEKN (3,475,529 transaksione

me vlerë prej 1,554,602,575.06 Euro) duke përbërë rreth 51 për qind të numrit dhe 27 për qind të vlerës së përgjithshme të transaksioneve të pranuar (tabela 17).

Tabela 17. Treguesit e përqendrimit për transaksionet e pranuar/hyrëse në SEKN

Sistemi SEKN	Vëllimi	Vlera
3 banka	72.58%	67.14%
6 bankat tjera	27.42%	32.86%
Totali	6,793,431	6,435,180,448

Burimi: BQK (2014)

Mbikëqyrja, analizat dhe zhvillimet e sistemeve të pagesave

Legjislacioni mbi funksionimin e sistemit të pagesave në Kosovë autorizon DSP-në për mbikëqyrjen e sistemeve të pagesave për të siguruar efikasitetin dhe besueshmërinë e këtij sistemi dhe pajtueshmërinë e tij me dispozitat ligjore, ruajtjen e besimit të publikut në sistemin dhe instrumentet e pagesave dhe promovimin e konkurrencës së lirë në tregun e shërbimeve të pagesave.

Në kuadër të fushës së mbikëqyrjes së sistemit të pagesave, DSP ka themeluar dhe zhvilluar funksionin përkatës në linjë me parimet dhe standardet ndërkombëtare, janë bërë publikime të rregullta të treguesve analitikë për instrumente të pagesave në Kosovë. Po ashtu, gjatë këtij viti janë kryer inspektime të rregullta në banka me qëllim monitorimin e procesimit të pagesave sipas procedurave të përcaktuara me dispozita ligjore.

Sa i përket fushës së analizave në kuadër të sistemeve të pagesave, ka vazhduar publikimi i analizave të rregullta rreth zhvillimeve të sistemeve të pagesave, si dhe materialeve tjera informative me karakter edukimi financiar për publikun. Gjatë këtij viti janë publikuar këto analiza dhe materiale informative:

- Analiza mbi përdorimin e instrumenteve të pagesave në Kosovë (në baza tremujore);
- Analizë mbi mënyrat e dërgimit të remitançave në Kosovë;
- Analizimin e zhvillimeve të skemës së pagesave Kos-Giro dhe e Debitimit Direkt.

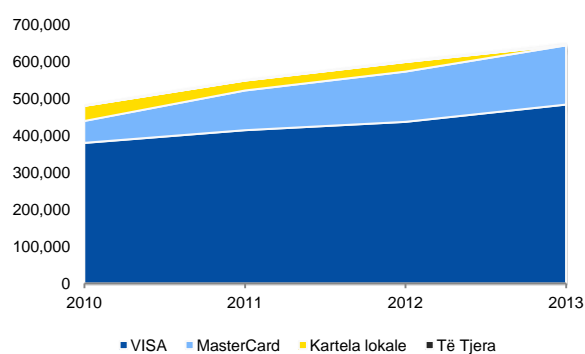
- Raporte krahasuese mes Kosovës dhe vendeve në rajon mbi zhvillimet e infrastrukturës së sistemeve të pagesave.
- Broshura informative për Sistemin e Pagesave në Kosovë
- Broshura informative dhe fletushka për para elektronike
- Fletushka për përdorim të kartelave bankare, etj.

Në kuadër të përmirësimeve të rregullativës së sistemit të pagesave është bërë zëvendësimi i Rregullores së UNMIK-ut 2001/26 mbi Transaksionet e Pagesave me Ligjin për Sistemin e Pagesave të miratuar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës më 24 prill, 2013. Në këtë kuadër janë rishikuar, përshtatur dhe miratuar këto rregullore: a) Rregullore për Kliringun dhe Funkcionimin e Llogarive për Shlyerje, b) Rregullore për Skemën e Debitimit Direkt të Sistemit Elektronik të Kliringut Ndërbankar si dhe Udhëzimi Operacional për Regjistrin e Poseduesve të Llogarive Bankare.

Instrumentet e pagesave dhe infrastruktura bankare për shërbime të pagesave

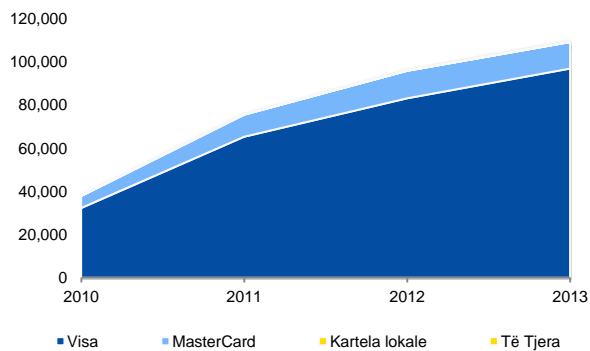
Sa u përket instrumenteve të pagesave dhe infrastrukturës bankare të shërbimeve të pagesave, vlen të theksohet se paraqitet një zhvillim i qëndrueshëm, i prirë me rritje dhe zgjerim si në aplikim të teknologjive inovative ashtu edhe në përdorim të instrumenteve elektronike.

Figura 78. Numri i kartelave të debitit sipas llojit

Burimi: BQK (2014)

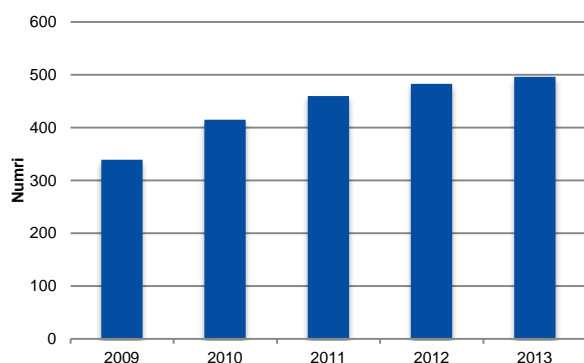
Figura 79. Numri i kartelave të kreditit sipas llojit

Burimi: BQK (2014)

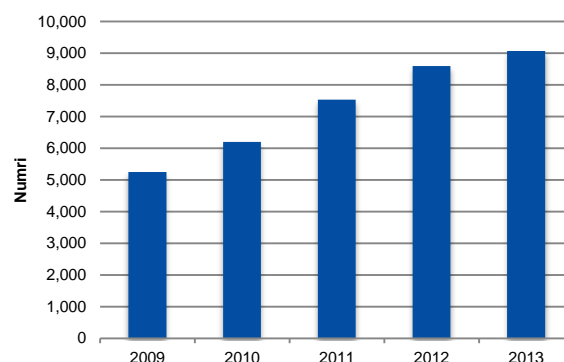
Bazuar në metodologjinë për raportimin e instrumenteve të pagesave, bankat komerciale kanë vazhduar raportimin e rregullt të statistikave për instrumente të pagesave në Departamentin e Sistemit të Pagesave në BQK.

Figura 80. Numri i terminaleve ATM

Burimi: BOK (2014)

Figura 81. Numri i terminaleve POS

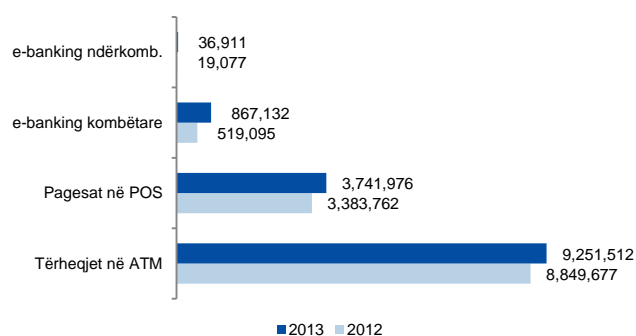
Burimi: BOK (2014)

Nga të dhënat e mbledhura, përpunuara dhe të analizuara gjatë vitit 2013 është krijuar një pasqyrë e gjerë mbi nivelin e zhvillimit të sistemit kombëtar të pagesave.

Në vazhdimësi, numri i kartelave me funksion pagese është rritur. Rrjeti i terminaleve të bankave në Kosovë po ashtu është në rritje. Në dhjetor të vitit 2013, janë raportuar 645,048 kartela me funksion debiti, 109,332 kartela me funksion krediti dhe 15,017 kartela me parapagim. Këto kartela kanë mundur të përdoren në 496 terminale ATM (bankomat) dhe 9,071 terminale POS (pika të shitjes) të vendosura nëpër Kosovë.

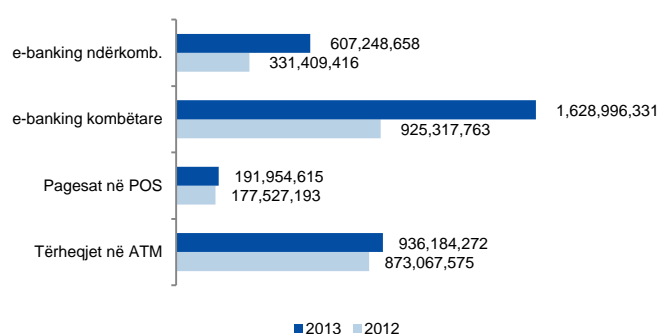
Në krahasim me vitin paraprak, numri i terminaleve ATM është rritur për 2.7 për qind dhe numri i terminaleve POS me 5.6 për qind.

Figura 82. Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BOK (2014)

Figura 83. Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BOK (2014)

Viti 2013 u karakterizua me një tendencë rritëse të përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave. Numri i pagesave e-banking brenda vendit u rrit për 67.05 për qind, ndërsa vlera e tyre u rrit për 76.5 për qind.

Numri i pagesave në POS terminale është rritur për 10.5 përqind, ndërsa vlera e tyre është rritur për 8.1 për qind. Po ashtu edhe tërheqjet në ATM terminale u karakterizuan me rritje. Numri i tërheqjeve në ATM gjatë vitit 2013 është rritur për rreth 4.5 përqind, ndërsa vlera e tërheqjeve është rritur për 7.2 përqind.

Nga raportimet e bankave rezulton se në fund të vitit 2013, numri i përgjithshëm i llogarive bankare të klientëve ishte rreth 1.85 milion, që paraqet një rritje prej 1.7 përqind krahasuar me fundin e vitit 2012. Rreth 98.62 përqind e llogarive janë të rezidentëve, ndërsa rreth 1.38 përqind janë të jorezidentëve.

Nga totali i llogarive, në fund të vitit 2013, rreth 131 mijë llogari kishin qasje “online” nga interneti për të kryer pagesa apo për të kontrolluar gjendjen e llogarisë, duke shënuar një rritje prej 35.3 për qind në krahasim me vitin 2012.

Tabela 18. Numri i llogarive

Përshkrimi i llogarisë	Totali i llogarive të klientëve			Të aksesueshme nga interneti		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Llogaritë e klientëve (1+2)	2,059,878	1,824,266	1,855,383	68,990	97,089	131,365
1-Ilogari të rezidentëve (a+b)(%)	98.34%	98.40%	98.62%	94.80%	97.00%	97.10%
a-individuale (%)	94.36%	93.20%	93.25%	80.00%	78.70%	80.11%
b-kompani (%)	5.63%	6.80%	6.75%	20.00%	21.30%	19.89%
2-Ilogari të jo-rezidentëve (c+d) (%)	1.66%	1.60%	1.38%	5.20%	3.00%	2.90%
c-individuale (%)	96.60%	96.50%	96.35%	90.80%	94.90%	92.50%
d-kompani (%)	3.40%	3.50%	3.95%	9.20%	5.10%	7.50%

Burimi: BQK (2014) raportimet e bankave sipas "Metodologjisë për raportimin e instrumenteve të pagesave"

Bazuar në të dhënat statistikore, zhvillimi i infrastrukturës ka një ritëm më të shpejtë krahasuar me vendet e regjionit. Inkurajues mbetet trendi i shpejtë i rritjes së përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave.

Sa i përket krahasimit të Kosovës me vendet në rajon, shihet se trendi i shpejtë i zhvillimit gjatë viteve të fundit ka ndikuar, që sot Kosova të ketë përmirësuar pozitën e saj krahasuar me vendet fqinje.

Tabela 19. Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave¹

Përshkrimi	Banorë	ATM	<i>për 1 milion banorë</i>	POS	<i>për 1 milion banorë</i>	Kredit Kartelat	<i>për 1 milion banorë</i>	Debit Kartelat	<i>për 1 milion banorë</i>	E-Banking
Kosova	1.79	483	270	8,592	4,800	95,942	53,599	599,651	335,001	97,089
Shqipëria	2.8	823	294	5,307	1,895	49,173	17,562	719,809	257,075	54,926
Republika Çeke	10.51	4,106	391	108,731	10,345	1,882,094	179,076	8,279,534	787,777	-
Turqia	74.72	36,334	486	2,134,444	28,566	54,342,148	727,277	91,263,042	1,221,400	-
Slovenia	2.06	1,789	868	38,666	18,770	112,052	54,394	2,528,668	1,227,509	-
Bullgaria	7.38	5,642	768	68,919	8,544	977,449	129,781	7,282,180	929,331	-
Hungaria	9.93	47,927	483	95,497	9,617	1,256,099	126,495	7,677,440	773,156	-
Bosnja	3.84	1,284	334	19,320	5,031	202,866	52,830	1,513,818	394,223	96,041
Mali i Zi	0.62	327	502	10,779	16,340	49,673	82,092	307,249	489,726	34,811
Kroacia	4.39	4,083	930	90,433	20.6	161,231	36,727	6,664,656	1,518,145	-
Maqedonia	2.06	852	414	33,267	16,149	295,815	143,600	1,156,562	561,438	389.722

Burimi: BQK (2014) dhe bankat qendrore apo autoritetet mbikëqyrëse të shteteve përkatëse

Numri i terminaleve dhe instrumenteve të pagesave, si dhe përdorimi i tyre në Kosovë ka shënuar rritje dhe ka tejkaluar disa vende fqinje.

¹ Të dhënat në tabelë janë nga viti 2012 pasi që shumica e vendeve në rajon të dhënat për vitin 2013 nuk i kanë publikuar ende.